

Nr 207.

Ankom till riksdagens kansli den 19 juni 1941 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

(3:e avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 16—18) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1941/42 beräkna *dels* till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 2,800,000 kronor, *dels* till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av 1,350,000 kronor, *dels ock* till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 18,000,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 285, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 30 maj 1941, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1941/42 anvisa *dels* till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 40,000,000 kronor, *dels* till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 3,750,000 kronor, *dels ock* till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av 2,100,000 kronor.

Arbetsmarknadsläge och hjälpverksamhet. Allmänna riktlinjer.

En utförlig redogörelse för arbetsmarknadsläget under år 1940 har lämnats i proposition nr 30 till 1941 års riksdag.

Den nu föreliggande propositionen inledes med en redogörelse för arbetsmarknadskommissionens hjälpverksamhet under år 1940 i dess olika former. Beträffande innehållet i denna redogörelse hänvisas till propositionen, sid. 2—40.

I fortsättningen lämnas en översikt över utvecklingen å arbetsmarknaden under tiden januari—april 1941 (sid. 40—45). Resultatet härav summerar *departementschefen* sålunda.

Läget på arbetsmarknaden har icke undergått någon väsentlig förändring, sedan proposition nr 30 angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. avgavs. Den i ifrågavarande proposition påtalade splittringen är alltså ett karak-

teristiskt kännetecken för den svenska arbetsmarknaden, såsom denna utvecklast under nuvarande krisförhållanden. Fortfarande råder stark efterfrågan på arbetskraft inom verkstadsindustrin och skogsbruket medan å andra sidan betydande arbetslöshet uppstått inom vissa fack. Byggnadsfacken erbjuda även nu det bekymmersammaste sysselsättningsproblemet, trots att byggnadsindustrins högsäsong normalt borde infalla inom den närmaste tiden. Den 31 mars 1941 torde omkring 45,000 av 100,000 organiserade byggnadsarbetare ha befriats från erläggande av avgift till respektive fackföreningar på grund av arbetslöshet. I vilken utsträckning arbetslösheten drabbat yrkesgrenar utanför byggnadsfacken framgår bland annat av fackföreningsstatistikens arbetslöshetsuppgifter. Bortsett från byggnadsfacken voro de hårdast drabbade förbunden (arbetslösheten i mars inom parentes) sågverksindustriarbetarförbundet (30.3), väg- och vattenbyggnadsarbetarförbundet (29.1), stenindustriarbetarförbundet (22.6), transportarbetarförbundet (20.1) och pappersindustriarbetarförbundet (19.7).

En viss föreställning om tendenserna på arbetsmarknaden skänka sammanställningar av de uppgifter om anställande och entledigande av arbetskraft, som industri- och byggnadsföretagare med flera äro skyldiga att ingiva till arbetsmarknadskommisionen. Från juli 1940 till och med april 1941 ha inom malmbrytning och metallindustri 5,075 flera nyanställningar rapporterats än avskedanden. Inom livsmedelsindustrin överväga rapporterade nyanställningar entledigandena med 490 och inom den kemisk-tekniska industrin med 386. De näringsgrenar, inom vilka antalet entlediganden överskjuta antalet nyanställningar, äro följande: Byggnadsverksamheten (2,880), pappers- och grafiska industrin (1,957), träindustrin (1,123), jord- och stenindustrin (1,071), läder-, hår- och gummivaruindustrin (525), textil- och beklädnadsindustrin (196). De anförda talen få givetvis icke betraktas såsom angivande hela den ökning eller minskning, som arbetarantalet undergått under ifrågasvarande 10 månader inom respektive näringsgrenar, då ju rapportskyldighet föreligger endast vid förändringar av viss omfattning. En viss bild av läget på arbetsmarknaden torde de emellertid giva, och denna sammanfaller som synes med den bild fackföreningssiffrorna skänka.

I regel användes som mått på arbetslösheten de siffror, som angiva antalet personer, vilka såsom hjälpsökande vända sig till arbetslöshetskommittéerna. Jag vill i korthet lämna några uppgifter beträffande antalet *hjelpsökande arbetslösa*.

Den svenska arbetsmarknaden företer som bekant en helt annan bild under vinterhalvåret än under sommarhalvåret. När den nuvarande arbetslöshetsituationen jämföres med läget under föregående år, torde det därför vara av värde att såsom jämförelsematerial använda medeltal för arbetslösheten under årets sex vintermånader, oktober—mars. Detta halvårsmedeltal var för den nu tilländagångna vintern 26,545. Siffran är cirka 12,000 större än under vintern 1939—1940 men knappt 3,000 större än under senaste fredsvintern 1938—1939. Den är lägre än under alla vintrar från 1930 till 1937. Störst var arbetslösheten vintern 1933—1934, då halvårsmedeltalet utgjorde 167,458, men även vintern 1932—1933 var arbetslöshetsstrycket nästan lika tungt med ett halvårsmedeltal av 163,471. Under vintern 1930—1931, som företer åtskilliga likheter med den nyss tilländalupna vintern, utgjorde arbetslösheten 32,510.

I ett avseende var arbetslösheten under den gångna vintern säregen, nämligen däri att den var så starkt koncentrerad till rikets städer, i första hand dess storstäder. I genomsnitt var under vinterhalvåret nära 45 procent av de arbetslösa från städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. En så hög siffra

har icke tidigare förekommit. Den högsta tidigare noterade procentsiffran för storstadsarbetslöshet var 24.4 under vintern 1939—1940, och den lägsta var 13.1 under vintern 1931—1932. Det följer av de höga storstadsarbetslöshetssiffrorna, att landsbygdens procentuella andel av arbetslösheten är relativt liten för närvarande. Medan under åren 1931—1936 arbetslösheten under vintern till nära $\frac{2}{3}$ utgjordes av landsbygdsarbetslöshet, var densamma under den gångna vintern icke fullt $\frac{1}{3}$ av den samlade arbetslösheten. Den här relaterade egenartade lokala fördelningen hos den nuvarande arbetslösheten beror givetvis på att arbetslösheten drabbat allenast vissa fack, i första hand sådana som äro koncentrerade till städerna, medan å andra sidan vissa näringsgrenar med huvudsaklig förläggning till industrisamhällen och ren landsbygd uppvisa brist på arbetskraft.

Så länge överflöds- och bristområden samtidigt existera på arbetsmarknaden, blir arbetskraftens rörlighet av stort intresse. En betydande omflyttning från områden, där arbetslöshet råder, till näringsgrenar, där sysselsättningsmöjligheterna äro större, har otvivelaktigt ägt rum. För att i någon mån få material för att belysa denna utveckling har jag låtit sammanställa uppgifter rörande antalet fackföreningsmedlemmar i vissa fackföreningar inom byggnadsfacken för tidpunkterna 29 februari 1940 och 28 februari 1941. Av denna sammanställning framgår bland annat, att antalet organiserade byggnadsträarbetare, byggnadsgrovarbetare inom grov- och fabriksarbetarförbundet samt murare och målare i Stockholm minskat med betydligt över 2.000 personer från februari 1940 till februari 1941. Den procentuella minskningen i antalet fackföreningsmedlemmar inom byggnadsfacken utgör i Stockholm 10.4 procent, i Göteborg 9.8 procent, i Malmö 5.4 procent. För landet i dess helhet ha de i undersökningen ingående fackföreningarna, vars medlemssiffra den 28 februari 1941 uppgick till 86,185, minskat med 6.5 procent. Belysande för denna omflyttningsprocess är även, att av de 40,000 platser i skogsarbete som tillsatts genom den offentliga arbetsförmedlingen under 1940 icke mindre än 8,000 platser besatts med personer från andra yrkesgrupper än skogshushållning.

Beträffande de allmänna riktlinjerna för arbetsmarknadspolitiken under nästa budgetår hänvisar departementschefen i första hand till det program, som framlagts i proposition nr 30 till innevarande års riksdag och i allt väsentligt av riksdagen godtagits. I stark sammanfattning återger departementschefen programmet sålunda.

Under nuvarande krisläge bör i första hand produktionsbefrämjande åtgärder, framförallt sådana som syfta till att åstadkomma ökad tillgång på nyttiga konsumtionsvaror stödjas. Behovet av arbetskraft för livsviktiga näringsområden bör tryggas genom effektivisering av arbetsförmedlingsverksamheten, omskolning, yrkesutbildning och upplysningsverksamhet. Flyttningssbidrag, hyres- och i undantagsfall familjebidrag ingå såsom led i strävandena att förse vissa näringsgrenar, inom vilka brist på arbetskraft vore särskilt ödesdiger, t. ex. jordbruket och skogsbruket, med arbetskraft. Genom åtgärder på bostadspolitikens område, närmare angivna i proposition nr 251 till årets riksdag, öppnas möjligheter för ett bostadsbyggande till en kostnad av cirka 300 miljoner kronor. De i proposition nr 2 upptagna, arbetsmarknadspolitiskt motiverade arbetena till ett belopp av 128 miljoner kronor jämte de beredskapsarbeten, vartill arbetsmarknadskommissionen beviljar anslag, borde ge betydande sysselsättningsmöjligheter, varvid i första hand ur allmänna synpunkter önskvärda arbeten böra komma till utförande. Kontantunderstödsverksamheten anpassas i tillämpliga delar till familjebidrags-

kungörelsens bestämmelser. Statsbidrag till kommuner och i vissa fall enskilda sammanslutningar utgår enligt de principer, vilka godkänts av innevarande års riksdag.

I anslutning härtill yttrar departementschefen:

Någon anledning att nu upptaga till diskussion här angivna riktlinjer anser jag icke föreligga. Däremot torde ett par omständigheter förtjäna beaktande i nu förevarande sammanhang. Vissa svårigheter ha mött, när det gällt att sysselsätta de arbetslösa i allmänna arbeten. Sådana svårigheter ha städse tidigare kunnat konstateras, när massarbetslöshet uppstått i ett relativt ringa antal stora kommuner. Under föregående kris voro exempelvis i mars 1933 endast 8.7 procent av de hjälpsökande i storstäderna hjälpta genom arbetslinjen. På landsbygden var däremot motsvarande siffra 27.1 procent. Läget i mars 1941 tedde sig ganska likartat. Då voro 5.6 procent av de hjälpsökande i storstäderna sysselsatta i allmänna arbeten, medan på landsbygden 29 procent hade dylik sysselsättning. Eftersom storstadsarbetslösheten nu helt dominerar, bliva genomsnittssiffrorna för landet i dess helhet för närvarande låga. Endast 19.5 procent av de hjälpsökande arbetslösa voro i mars 1941 hjälpta genom arbetslinjen. Av så ringa relativ betydelse under mars månad har arbetslinjen icke varit någon gång under 1930-talet. Det är min förhoppning, att det skall visa sig möjligt att få till stånd en väsentlig utökning av arbetslinjen trots de svårigheter, som här otvivelaktigt möta.

Arbetsmarknadskommisionen har i sin skrivelse den 2 maj 1941 såsom av det följande framgår, påtalat en olägenhet för de storstadsarbetslösa, vilka hänvisats till beredskapsarbeten i landsorten, nämligen den att deras inkomster i några fall blivit så låga, att deras familjer knappast kunnat erhålla en nödortförsörjning. Enligt min uppfattning böra de här påtalade förhållandena bliva föremål för en skyndsam undersökning inom arbetsmarknadskommisionen. Innan resultatet av denna undersökning föreligger, anser jag mig icke kunna taga ställning till ärendet. Jag vågar emellertid hysa den förhoppningen, att det skall visa sig möjligt att hänvisa familjeförsörjare till sådana arbeten, som åtminstone ge lika höga inkomster, som den tidigare tillämpade reservarbetslinjen, kompletterad med ortstillägg, skulle ha givit.

Jag vill vidare erinra om att ett bifall till det förslag, som framstälts i proposition nr 214 angående ändring av vissa delar av förordningen om erkända arbetslöshetskassor, att arbetslöshetsförsäkringens daghjälp i vissa fall skulle kunna kompletteras med kontantunderstöd från arbetslöshetskommittéerna, föranleder en viss modifikation i de nuvarande grunderna för kontantunderstödsverksamheten.

Kontoristarbetslösheten.

I en den 27 maj 1941 dagtecknad framställning har *arbetsmarknadskommisionen* framlagt förslag till vissa ändringar i fråga om hjälpverksamheten för kontoristarbetslösa och i samband därmed lämnat redogörelse för kontoristarbetslöshetens omfattning.

Enligt av kommissionen infordrade uppgifter från arbetslöshetskommittéerna i de kommuner, hos vilka den 30 november 1940 förefunnes kontorister och dylika anmälda såsom hjälpsökande, uppgick antalet sådana hjälpsökande inom de 18 kommuner, som inkommit med uppgifter, till 432. Nämda arbetslösas yrkestillhörighet framgår av nedanstående uppställning.

	Antal	%
Ingenjörer, verkmästare m. fl.	31	7.2
Kontorschefer, kamrerare, kontorister m. fl.	139	32.2
Affärsföreståndare, affärsbiträden m. fl.	72	16.7
Agenter, försäljare m. fl.	130	30.1
Journalister, musiker m. fl.	50	11.5
Förvaltningspersonal, lärare m. fl.	10	2.3
	432	100.0

Under erinran om att säkra hållpunkter saknas för en uppskattning av kontorstarbetslöshetens faktiska storlek, återger kommissionens såsom ett komplement till ovannämnda siffror vissa uppgifter från den offentliga arbetsförmedlingen om antalet arbetsökande personer och tillsatta platser inom den merkantila branschen, vilka uppgifter sammanfattats i nedanstående tablå.

Månad år	Arbetsökande personer			Tillsatta platser		
	Hela riket	Stock- holm	Göteborg	Hela riket	Stock- holm	Göteborg
<i>Kontorsarbete</i>						
September 1939	1,813	732	402	344	103	65
Januari 1940	1,685	597	314	479	189	71
Mars 1940	1,358	456	280	284	100	36
September 1940	2,590	923	528	410	100	27
Januari 1941	2,388	751	489	680	239	58
Mars 1941	2,281	614	503	624	210	89
<i>Affärs- och lagerarbete</i>						
September 1939	3,108	1,053	551	1,010	350	182
Januari 1940	4,042	1,300	671	622	274	71
Mars 1940	3,582	1,101	635	602	245	65
September 1940	4,284	1,353	764	786	349	67
Januari 1941	5,042	1,514	934	754	291	48
Mars 1941	5,171	1,607	998	1,184	550	76

Kommissionen uttalar, att den arbetslösa, icke manuella arbetskraften principiellt bör beredas hjälp genom sysselsättning. Sådan sysselsättning hade huvudsakligen lämnats vid de i form av statligt reservarbete anordnade arkivarbetena. Under innevarande år hade antalet vid arkivarbeten sysselsatta ökat från 131 till 222 (april månad).

Kommissionen finner emellertid vissa ändringar i det för närvarande tillämpade arkivarbetsystemet påkallade. Kommissionen uppdrager därvid först vissa riktlinjer för urvalet av de funktionärer inom de tekniska och merkantila branscherna och med dem likställda, som bära i princip anses tillhöra arkivarbetenas rekryteringsstab eller bära lämnas företräde till sådant arbete. Vidare föreslås införande av hänvisningsförfarande från en ort till annan ävensom av bestämda regler angående skiftesarbete. I sistnämnda hänseende förordar kommissionen, att sysselsättning vid arkivarbete normalt ej bör få överskrida en sammanhängande period av sex månader. Skiftning skulle

därefter äga rum och en fast vakansperiod om minst en månad för familjeförsörjare och två månader för ungarlar borde bestämmas.

Kommissionen föreslår härjämte ett nytt lönesystem för arkivarbetare, vilket i huvudsak innebär en komplettering av nuvarande reservarbetslöner med särskilda familjetillägg. Det nya systemets innebörd belyses närmare i nedanstående tabell.

Förslag till nya arkivarbetslöner.

Ortsgrupp	Grundlön per månad	Familjetillägg		Familje- tillägg per månad till en familj med hustru + 3 barn		Månadslön	
		hustru per dag	barn per dag	icke familje- försörjare	familjeför- sörjare med hustru + 3 barn		
1	2	3	4	5	6	7	
A ¹	—	—	—	—	—	—	—
B ¹	—	—	—	—	—	—	—
C	190	—	75	50	58 50	190	248 40
D	200	—	1	50	65 —	200	265 —
E	210	—	1	50	65 —	210	275 —
F	220	—	1	50	65 —	220	285 —
G	230	—	1 25	50	71 50	230	301 50
H	240	—	1 25	50	71 50	240	311 50
I	260	—	1 25	50	71 50	260	331 50

¹ Arkivarbeten för arbetslösa kontorister hittills icke bedrivna inom kommuner, tillhörande dessa ortsgrupper.

Statens arbetsmarknadskommission hemställer härefter, att Kungl. Maj:t ville medgiva kommissionen att försöksvis från och med den 1 juli 1941 vid arkivarbetena för de kontoristarbetslösa och med dem likställda i huvudsak tillämpa de allmänna bestämmelser för arbetena ifråga, som ovan angivits, ävensom den av kommissionen föreslagna lönesättningen vid sagda arbeten.

Mot detta kommissionens beslut har skriftlig reservation anförts av vice ordföranden Hagman samt ledamoten Strindlund, vilka i stället förordad ett under utredningen framkommet förslag till ortsgrupperade löner utan familjetillägg, varierande mellan 200—300 kronor. Därjämte ha ledamoten Brodén och ersättaren Styrman anmält sig icke kunna biträda beslutet i vad det avser lönebeloppens storlek.

Rörande den närmare innebörden av kommissionens förslag hänvisas till propositionen, sid. 48—60.

Departementschefen har för egen del anført, att kommissionens förslag inkommit vid en så sen tidpunkt, att han icke för närvarande vore beredd att inför Kungl. Maj:t föreslå åtgärder i den av kommissionen föreslagna riktningen. Departementschefen har emellertid ansett det lämpligt, att i detta sammanhang redogöra för kommissionens utredning och förslag för att bereda riksdagen tillfälle att uttala sig angående lämpligheten av införande av familjelönssystem vid arkivarbetena.

Särskilda frågor.

Beträffande *vattenavledningsföretaget Lyckebyån*, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1937 handhaves av den s. k. Lyckebyåutredningen, har i propositionen meddelats, att arbetet på grund av rådande oljebrist helt legat nere sedan början av november 1940. Utredningen har därför undersökt möjligheterna att snarast åter få årensningarbetet i gång genom anskaffande av annan driftkraft till grävmaskinerna. För ändamålet har främst elektrisk kraft eller gengasdrift ifrågasatts. Båda slagen av drivmedel medföra dock en rätt betydande kostnadsökning, vilken torde komma att uppgå till omkring 90,000 kronor. Anvisande av ytterligare medel för företaget erfordras emellertid icke för budgetåret 1941/42.

För inventering av de *ofullständiga jordbruken i Blekinge län* har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 5,700 kronor såsom bidrag till länets hushållningssällskap. För nästa budgetår äskas 6,200 kronor för samma ändamål att utgå av de särskilda medlen till främjande av företagsamhet.

Företagarföreningar finnas för närvarande i Göteborgs och Bohus län, Västernorrlands län, Västerbottens län, Norrbottens län, Jämtlands län, Värmlands och Gävleborgs län. Föreningarna ha till uppgift att befordra möjligheterna för lönande småföretagsamhet i vederbörande län. Verksamheten omfattar dels långivning på fördelaktiga villkor samt i vissa fall subvention, dels ock konsulentverksamhet av teknisk och kommersiell natur.

Ovannämnda företagarföreningar ha hittills av staten erhållit understöd med sammanlagt 1,289,500 kronor, därav 750,000 kronor såsom lån och 539,500 kronor såsom subventioner. Sammanlagt ha föreningarna utestående lån till ett belopp av omkring 640,000 kronor. Medelstorleken av varje lån utgör ungefär 2,750 kronor.

Företagarföreningarnas verksamhet har varit föremål för behandling i det betänkande med utredning och förslag till åtgärder för främjande av hantverk och småindustri, som den 17 april 1941 avgivits av 1940 års hantverks- och småindustriutredning. I detta betänkande föreslås att, därest ett av utredningen förordat creditsystem för långivning åt hantverk och småindustri inom sådana delar av landet, där företagarföreningar för närvarande ej finnas, komme till stånd, företagarföreningarnas finansieringsverksamhet borde omläggas i överensstämmelse med samma system. Någon nybildning av företagarföreningar har utredningen i varje fall under nämnda förutsättning ansett ej böra ske. Utredningens ifrågavarande förslag äro för närvarande under övervägande av Kungl. Maj:t. I avvaktan på det beslut, Kungl. Maj:t kan komma att fatta i saken, anser departementschefen, att företagarföreningarna böra erhålla ekonomiskt stöd av staten i samma former som hittills. För nästa budgetår beräknas ett belopp av 500,000 kronor vara erforderligt för ändamålet. Detta anses — liksom hittills huvudsakligen skett — böra anvisas från medlen till främjande av företagsamhet.

Under rubriken »*Vissa framställningar i övrigt*» redovisas *dels* en fram-

ställning av medicinalstyrelsen om anvisande av ett anslag å 2,500,000 kronor, att ställas till egnahemsstyrelsens förfogande för att användas som bidrag till förbättring av brunnar å landsbygden, dels en framställning av pensionsstyrelsen om anvisande av medel i arbetslöshetsbekämpande syfte såsom bidrag till anordnande av mindre badanläggningar och gemensamhetstvättstugor å landsbygden, dels ock en av länsstyrelsen i Norrbottens län gjord framställning om anslag å 5,630,000 kronor för anläggande av cykelstigar i länet, att fördelas på tre år.

I anledning av dessa framställningar hava yttranden avgivits av, bland andra, egnahemsstyrelsen, statens institut för folkhälsan samt statens arbetsmarknadskommission och industrikommissionen. *Departementschefen* har beträffande dessa framställningar för egen del anfört:

Vad till en början angår medicinalstyrelsens framställning angående anvisande av medel till förbättring av brunnar å landsbygden finner jag syftmålet härmed behjärtansvärt. I likhet med statens industrikommission och statens arbetsmarknadskommission anser jag emellertid frågan böra ytterligare utredas, innan densamma förelägges riksdagen. Jag erinrar vidare om de möjligheter, som numera stå till buds att använda bostadsförbättringsbidrag eller -lån för bestridande av kostnader, som uppkomma genom förbättring av vattentäkt, varigenom åtminstone i viss utsträckning syftet med riksdagens skrivelse den 23 maj 1936 angående åtgärder till åstadkommande av utsträckt användning av vatten- och sanitetsledningar på landsbygden blivit tillgodosett.

Genom pensionsstyrelsens utredning angående bidrag till anordnande av mindre badanläggningar för folk- och skolbad samt gemensamhetstvättstugor har ett värdefullt material erhållits, som enligt min mening bör utnyttjas i de fall, då bidrag av statsmedel ifrågasättes för anläggningar av ifrågavarande slag. Av särskilt värde torde vara att typritningar å lämpliga bad- och tvättstugor nu erhållits. Vissa delar av pensionsstyrelsens förslag synas dock böra bliva föremål för ytterligare utredning.

Vad nu sagts i fråga om de av medicinalstyrelsen och pensionsstyrelsen gjorda framställningarna bör givetvis ej utgöra hinder för att å orter med arbetslöshet och varest förbättring av brunnar eller anordnande av badanläggningar eller tvättstugor erfordras, statsbidrag må utgå av arbetslöshetsmedel till utförande av nämnda arbetsföretag.

Beträffande länsstyrelsens i Norrbottens län framställning om anordnande av cykelstigar får jag hänvisa till mitt uttalande i detta spörsmål i nyssnämnda proposition nr 236 till 1940 års lagtima riksdag nämligen, att därest arbetslöshet skulle uppkomma inom de områden, där anläggandet av cykelstigar vore påkallat, jag ville förorda, att statsbidrag utginge av arbetslöshetsmedel till utförande av cykelstigar.

Reglering av anställnings- och lönevillkor vid arbetsförmedlingsanstalterna.

Gällande bestämmelser. Enligt lagen om offentlig arbetsförmedling den 15 juni 1934 (nr 267) åligger det landsting och stadsfullmäktige i stad, som icke deltager i landsting, att inom sitt område anordna offentlig arbetsförmedling med rätt att för härmed förenade utgifter uppbära visst statsbidrag enligt i

lagen angivna grunder. Statsbidraget utgör i regel 50 procent, för vissa utgiftsposter 75 eller 100 procent av hela kostnaden. Tillsyn över arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet skall enligt lagen utövas av socialstyrelsen, som också handhar utbetalningen av statsbidragen.

I kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 329) om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen har Kungl. Maj:t med stöd av 5, 6 och 48 §§ i lagen om tjänsteplikt förordnat, att samtliga arbetsförmedlingsanstalter tills vidare skola stå under ledning av vederbörande länsarbetsnämnder, som därvid bland annat skola äga att å vederbörande anstalters vägnar anställa ny personal och besluta om personalens anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor under den tid denna anordning består. Vid meddelande av beslut angående anställningsvillkor för arbetsförmedlingsanstalternas personal åligger det länsarbetsnämnderna att iakttaga vad kommissionen därutinnan föreskrivit. Giltighetstiden för nämnda kungörelse var ursprungligen begränsad till den 31 mars 1941 men har genom kungörelse den 14 mars 1941 (nr 128) utsträckts tills vidare till och med den 30 juni 1942.

Enligt den samtidigt med förstnämnda författning utfärdade kungörelsen om länsarbetsnämnder (328/1940) äger statens arbetsmarknadskommission att enligt Kungl. Maj:ts föreskrifter bestämma ersättning till bland andra nämndens direktör, medan ersättning till övrig kanslipersonal bestämmas av nämnden enligt kommissionens anvisningar.

Arbetsmarknadskommissionen framhåller, att utöver den personal, som fanns anställd vid kommissionens övertagande av anstalterna den 20 maj 1940, ett avsevärt antal funktionärer måst nyanställas för handhavande av nytillkomna arbetsuppgifter, åtskilliga tjänstemän ha förflyttats till nya poster vid andra anstalter än de förut tillhört och för vissa befattningar ha lönevillkoren provisoriskt ändrats, delvis i samband med ombyte av befattningshavare. För närvarande hade man sålunda två olika grupper av tjänstemän, dels sådana som följa anstalternas gamla lönevillkor, dels sådana som — oavsett om de den 19 maj 1940 voro anställda i arbetsförmedlingen eller ej — uppbara lön enligt av kommissionen fastställda grunder. De förra hade i många fall rätt till dyrtids- och ålderstillägg, medan de senare vore beroende av särskilda kommissionsbeslut för eventuella löneuppflyttningar.

Ökningen av arbetsförmedlingskontorens personal och lönekostnader belyses med följande siffror:

	Antal tjänster	Lönekostnad kr. per år
Vid början av år 1940	425	1,423,430
» » » » 1941	531	2,036,105
Ökning	106	612,675

För åstadkommande av en tillfredsställande ordning på detta område är det enligt kommissionens mening nödvändigt att genomföra en enhetlig lönereglering för arbetsförmedlingskontorens samtliga tjänstemän, varvid en anknytning till det inom statsförvaltningen vedertagna lönesystemet förordas.

I anslutning härtill framlägger kommissionen följande förslag till tjänsteförteckning för arbetsförmedlingen.

Befattningar	Lönegrad
Skrivbiträde	2
Expeditionsbiträde	5
Kontorsföreståndare av 4:e klass	5
Expeditionsvakt	5
Förste expeditionsvakt	7
Assistent av 3:e klass	8
Kontorsföreståndare av 3:e klass	8
Förste kontorist	10
Assistent av 2:a klass	12
Kontorsföreståndare av 2:a klass	12
Assistent av 1:a klass	15
Kontorsföreståndare av 1:a klass	15
Länsarbetsdirektör i Visby	15
Förste assistent	18
Föreståndare vid arbetsförmedlingen i Norrköping	18
Föreståndare vid arbetsförmedlingen i Hälsingborg	21
Inspektör (vid arbetsförmedlingen i Stockholm)	21
Länsarbetsdirektör	21
Direktör i Göteborg och Malmö	24
Direktör i Stockholm	26

Beträffande löneklassplaceringen innebär förslaget, att avlöningarna vid övergången till det nya lönesystemet i regel skulle utgå enligt lägsta löneklassen i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän (löneplan Eo).

Löneregleringen borde omfatta endast sådana befattningar, som vore att anse såsom heltidstjänster. Inalles skulle löneregleringen komma att omfatta cirka 450 befattningshavare. Av dessa kunde cirka 400 betraktas såsom fast anställda, medan de övriga skulle placeras som extra tjänstemän.

Enligt av arbetsmarknadskommissionen utförda beräkningar skulle en omedelbar lönereglering efter angivna riktlinjer med nu utgående rörliga tillägg och kristillägg kunna beräknas medföra en merkostnad av cirka 81,000 kronor per år.

Arbetsmarknadskommissionen har hemställt, att Kungl. Maj:t, med fastställande av ovan intagna tjänsteförteckning, ville bemyndiga kommissionen att med giltighet från den 1 juli 1941 tills vidare, så länge arbetsförmedlingen står under statlig ledning, vid bestämmandet av anställnings- och avlöningsvillkor för tjänstemän hos länsarbetsnämnderna och de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas huvud- och avdelningskontor föreskriva följande.

1. För ifrågavarande tjänstemän skall, med undantag av föreskrifterna i civila tjänstepensionsreglementet och allmänna familjepensionsreglementet, gälla vad som finnes stadgat angående dem, å vilka gällande civila icke-ordinariereglemente äger tillämpning.

2. Kommissionen skall äga bestämma, huruvida tjänsteman skall hänföras till löneplan Eo eller Ex, ävensom fastställa hans placering i löneklass inom den i tjänsteförteckningen angivna lönegraden.

3. Lön till tjänsteman, som hänförts till löneplan Eo, skall utgå med i löneplan upptaget belopp, jämte därå belöpande rörligt tillägg och kristillägg, minskat med det avdrag, som eljest skulle verkställas enligt civila tjänstepensionsreglementet eller allmänna familjepensionsreglementet.

4. Om tjänsteman genom tillämpning av dessa bestämmelser skulle lida minskning i de förmåner, som han förut åtnjutit, skall på sätt kommissionen bestämmer gottgörelse härför beredas honom.

5. Kommissionen skall äga att från förslagsanslaget till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar bestrida pensionsavgifter, som tjänsteman i egenskap av kommunal befattningshavare har att gälda.

Över arbetsmarknadskommissionens förslag ha *yttranden* inforrats från statskontoret, allmänna lönenämnden och arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund.

Departementschefen anför för egen del:

Av den förut i annat sammanhang lämnade redogörelsen för den offentliga arbetsförmedlingens nuvarande organisation framgår, att sedan dess ställande under statlig ledning våren 1940 åtskilliga förändringar företagits i organisationen. Sälunda har genomförts en centralisering av dess ledning, och för att möta de ökade och förändrade arbetsuppgifter, som krisen fört med sig, har personalen utökats och vissa omflyttningar företagits. I arbetsmarknadskommissionens här återgivna framställning har även framhållits, att dessa i snabb takt genomförda förändringar dragit med sig vissa komplikationer i fråga om personalens avlöningsförhållanden. Redan den omständigheten, att personalen hos de olika arbetsförmedlingsanstalterna följa olika, av respektive huvudmän fastställda avlöningsbestämmelser, medför helt naturligt svårigheter vid en centralisering av den organisatoriska ledningen och vid en i effektiviseringssyfte genomförd omflyttning av den dugligaste personalen anstalterna emellan. Även sådana förändringar som nyinrättande av tjänster och beredande av lönekomensation för ökade levnadskostnader försvåras av oformligheter i det nu tillämpade systemet. Av kommissionens framställning synes mig framgå, att det vore i hög grad önskvärt, om ett enhetligt lönesystem för arbetsförmedlingspersonalen i hela riket kunde tillämpas.

Mot kommissionens förslag har under remissbehandlingen vissa erinringar framförts. Den diskussion om förslagets utformning i olika hänseenden, som förts i remissyttrandena över förslaget och i kommissionens erinringar i anledning härav, har jag icke funnit anledning att mera utförligt återgiva, då jag — av skäl, som framgå av det följande — icke ämnar föreslå något Kungl. Maj:ts beslut i ärendet.

Frågan, huruvida under nu rådande förhållanden arbetsförmedlingsanstalternas huvudmän äga rätt att självständigt besluta om anställningsvillkor och löner för anstalternas personal och huruvida som konsekvens härav skyldighet föreligger för statsverket att under alla omständigheter gälda de kostnader, som följa av sälunda fattade beslut bör enligt min uppfattning besvaras nekande. Jag vill erinra, att i 5 § tjänstepliktslagen stadgas, bland annat, att länsarbetsstyrelse äger besluta om arbetsförmedlingsanstalts organisation och verksamhet samt förfoga över dess personal. Vidare har i 4 § av kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 329) om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen — vilken kungörelse utfärdats med stöd av bestämmelserna i tjänstepliktslagen — föreskrivits, att arbetsförmedlingsanstalternas personal är underställd länsarbetsnämnderna, som äga att å anstalternas vägnar anställa ny personal och besluta om personalens anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor. Enligt

bestämmelse i sistnämnda paragraf skola nämnderna i här omförmälda frågor iakttaga vad arbetsmarknadskommissionen föreskrivit. Av dessa bestämmelser framgår, att arbetsmarknadskommissionen äger att öva det avgörande inflytandet beträffande anställnings- och avlöningsvillkoren för arbetsförmedlingsanstalternas personal.

Att denna möjlighet också bör av kommissionen utnyttjas synes mig klart. Det lärer böra ankomma på kommissionen att utfärda de ytterligare föreskrifter i ämnet, som erfordras för åstadkommande av enhetlighet i lönevillkoren och för vinnande av den justering av lönebeloppen, som kan finnas påkallad med hänsyn till levnadskostnadernas stegring.

Av det sagda framgår, att jag icke anser mig böra förorda kommissionens förslag, i vad det avser att Kungl. Maj:t skulle fastställa en tjänsteförteckning för ifrågavarande tjänster. Att jag icke tillstyrker en sådan åtgärd beror främst därpå att ett beslut i denna riktning skulle kunna tolkas såsom innebärande ett ställningstagande till spörsmålet om berörda befattningshavares framtida löneställning och därmed skulle kunna föregripa den lönereglering för befattningshavarna, som en gång kan komma att äga rum i samband med ett eventuellt definitivt förstatligande av arbetsförmedlingsanstalterna.

Arbetsmarknadskommissionen torde vid utfärdande av de föreskrifter i ämnet, som för närvarande må finnas påkallade, böra taga under omprövning i vad mån de under remissbehandlingen framförda erinringarna böra föranleda jämkningar i de grunder, på vilka det av kommissionen framlagda löneförslaget är baserat.

Statsbidrag till pensioner åt befattningshavare vid den offentliga arbetsförmedlingen.

I skrivelse den 13 mars 1941 har *statens arbetsmarknadskommission* anfört bland annat, att pensionsförhållandena för personalen vid den offentliga arbetsförmedlingen icke vore ensartat reglerade utan företedde stora olikheter vid de särskilda arbetsförmedlingsanstalterna. Vid somliga anstalter hade den mera fast anställda personalen genom särskilda, av vederbörande landsting eller stad fastställda reglementen erhållit rätt till tjänste- och familjepension, ibland förbunden med skyldighet att erlægga pensionsavgifter eller vidkännas pensionsavdrag, ibland utan sådan skyldighet. Vid andra arbetsförmedlingsanstalter funnes inga pensionsbestämmelser, utan anstaltens huvudman hade från fall till fall beslutat om pension och bestämt dess storlek. Statsbidrag till pensionerna hade i allmänhet utgått med 50 procent.

Frågan om arbetsförmedlingstjänstemännens pensionsförhållanden har, framhåller kommissionen, kommit i ett annat läge genom kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 329) om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen.

Då utgifter för pensioner till f. d. befattningshavare vid arbetsförmedlingsanstalterna samt till änkor och barn efter avlidna dylika befattningshavare icke gärna kunna hänföras till kostnader för arbetsförmedlingsanstaltens verksamhet, kunna pensionerna i fråga enligt nu gällande bestämmelser icke såsom arbetsförmedlingsanstalts övriga utgifter helt gäldas av statsmedel. Eftersom 10 § arbetsförmedlingslagen är satt ur kraft, så länge provisoriet varar, kan icke heller statsbidrag till pensionerna utgå på sätt förut skett.

Frågan, hur under det nu gällande provisoriet skall förfaras med dessa pensioner, synes därför tarva reglering.

I sådant syfte har kommissionen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att bidrag av statsmedel måtte kunna utgå till pensionering av f. d. befattningshavare vid den offentliga arbetsförmedlingen samt av änkor och barn till avlidna dylika befattningshavare för tiden från och med den 20 maj 1940 tills vidare, så länge arbetsförmedlingen stode under statlig ledning, med iakttagande av följande:

1) förutsättning för statsbidrag skall vara, i fråga om pension, som börjat utgå före den 20 maj 1940, att jämlikt 10 § 3 mom. lagen den 15 juni 1934 om offentlig arbetsförmedling ersättning av statsmedel utgått för arbetsförmedlingsanstaltens utgifter för pensionen, samt i fråga om pension, som börjat utgå den 20 maj 1940 eller senare eller ock framdeles kan komma att beviljas, att pensionens belopp godkänts av kommissionen.

2) statsbidrag skall utgå med 50 procent av pensionens belopp, försåvitt icke med hänsyn till särskilt förhållande Kungl. Maj:t finner skäl medgiva, att statsbidrag bestämmes till högre belopp.

3) statsbidrag må icke utgå i den mån pensionen grundar sig på inbetalade pensionsavgifter.

Över framställningen hava *utlåtanden* inforrats från statskontoret, riksräkenskapsverket och statens pensionsanstalt, varjämte svenska stadsförbundet och svenska landstingsförbundet beretts tillfälle yttra sig i ärendet.

Departementschefen har för egen del anført.

På av statens arbetsmarknadskommission anförda skäl finner jag det lämpligt att för den tid arbetsförmedlingsanstalterna stå under statlig ledning vissa regler för statens bidrag till pensioner åt befattningshavarna vid dessa anstalter fastställas. Härvid finner jag mig i likhet med flertalet remissinstanser kunna i huvudsak förorda kommissionens förslag i ämnet. En förutsättning för att statsbidrag skall kunna ifrågakomma beträffande pension, som börjat utgå innan staten övertog ledningen av arbetsförmedlingsanstalterna, synes sålunda böra vara, att pensionen redan under denna tid delvis bestreds med statsmedel. Dessutom synes en förutsättning härför böra vara att vederbörande landsting (stad) bereder skäliga pensionsförmåner åt befattningshavare, som avgå efter övertagandet, samt åt dessas efterlevande. Det torde lämpligen böra föreskrivas, att arbetsmarknadskommissionen skall godkänna dylika pensionsförmåner. Skulle kommissionen finna sig ej kunna lämna dylikt godkännande, torde frågan härom böra hänskjutas till Kungl. Maj:ts prövning.

Det synes mig vidare klart att, därest en nu utgående pension grundar sig å sådana förut inbetalda pensionsavgifter, till vilka statsbidrag utgått, dylikt bidrag ej bör kunna utgå för pensionens utbetalande. Ej heller synes statsbidrag böra utgå, då pensionen grundar sig å avgifter, som den enskilda befattningshavaren haft att vidkännas. I likhet med statens pensionsanstalt anser jag det böra ankomma på arbetsmarknadskommissionen att, efter företagen utredning i varje särskilt fall, bestämma i vad mån sådan begränsning av statsbidraget skall ske.

Statsbidraget torde såsom arbetsmarknadskommissionen föreslagit lämpligen kunna sättas till 50 procent av pensionens belopp, försåvitt icke med

hänsyn till särskilt förhållande Kungl. Maj:t finner skäl medgiva, att statsbidraget bestämmes till högre belopp. Likaledes torde statsbidrag med 50 procent böra utgå till pensionsavgifter vilka bestridas av huvudmännen.

Ehuru jag i likhet med riksräkenskapsverket finner det vara principiellt riktigt att vid bifall till ifrågavarande förslag ett särskilt anslag för ändamålet borde upptagas under pensionshuvudtiteln, anser jag dock, att erforderliga medel under nästa budgetår kunna bestridas från arbetsmarknadskommissionens avlöningsanslag. Därest det kan antagas, att de nuvarande provisoriska förhållandena i fråga om arbetsförmedlingsanstalterna komma att bli bestående jämväl under budgetåret 1942/43, torde förslag om uppförande av ett särskilt anslag för ändamålet lämpligen kunna upptagas i samband med 1942 års statsverksproposition.

Anslagsbehovet för nästa budgetår.

Arbetsmarknadskommissionen har framhållit, att behovet av medel för arbetsmarknadsreglerande åtgärder är i väsentlig grad avhängigt av den utsträckning, i vilken störningar i näringslivet uppkomma. Kunna dessa störningar icke bemästras genom direkt eller indirekt stöd med statsmedel i annan ordning, ökas medelsbehovet på arbetsmarknadsanslaget; vid motsatt förhållande minskas detsamma. Det synes önskvärt, att de arbetslösa under nästa budgetår bringas hjälp i form av arbete i förhållandevis större utsträckning än som kunnat ske under innevarande budgetår. Detta medför ökade kostnader även vid i stort sett oförändrat arbetslöshetsläge. Med reservation för det ytterligare medelsbehov, som kan uppkomma, antingen på grund av att sådan stödverksamhet anses böra bedrivas med medel från arbetsmarknadsanslaget eller på grund av att förhållandena på arbetsmarknaden försämrats i mera avsevärd omfattning, utgår kommissionen därför från att under budgetåret 1941/42 för arbetsmarknadsreglerande åtgärder bör stå till förfogande minst ett belopp lika med det under innevarande budgetår till förfogande stående. Detta utgör 61,900,000 kronor. Då vid innevarande budgetårs utgång beräknas uppkomma reservationer på omkring 22,000,000 kronor, synes det under nyss angivna förutsättningar vara tillfyllest, om för arbetsmarknadsreglerande åtgärder anvisas ett anslag av 40,000,000 kronor. Eventuella inkomster från uppdragsgivare förutsättas, i likhet med vad förr om åren varit fallet, direkt få tagas i anspråk för verksamheten.

Anslagsbehovet för kommissionens centrala förvaltning m. m. har av kommissionen preliminärt beräknats på följande sätt.

Avlöningar:

kommissionens centrala förvaltning m. m.	kronor	1,000,000
länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna	»	3,000,000

Omkostnader:

kommissionens centrala förvaltning m. m.	»	600,000
länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna	»	1,500,000
värnpliktslånenämnderna	»	100,000

Departementschefen har för egen del förordat bifall till kommissionens framställning angående anslagsberäkningen för arbetsmarknadsreglerande åtgärder och hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå, att ett reservationsanslag av 40 miljoner kronor anvisas till detta ändamål för budgetåret 1941/42. Av detta belopp föreslås cirka 2 miljoner kronor böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet, bland annat för att möjliggöra fortsatt stöd åt företagarföreningarna samt bidrag till anläggande av enkronasvägar i de delar av landet, där detta kan visa sig motiverat.

Beträffande anslagsbehovet för kommissionens centrala förvaltning m. m. har departementschefen ansett en sänkning på vissa punkter motiverad och beräknat kostnaderna härutinnan sålunda.

Avlöningar:

Kommissionens centrala förvaltning m. m.	kronor	950,000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna	»	2,800,000
	Summa kronor	3,750,000

Omkostnader:

Kommissionens centrala förvaltning m. m.	kronor	600,000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna.....	»	1,400,000
Värnpliktslånenämnderna	»	100,000
	Summa kronor	2,100,000

Utskottet.

Departementschefen har i statsrådsprotokollet utgått från att de allmänna riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken, som framlades i propositionen nr 30 till innevarande års riksdag och i allt väsentligt av riksdagen godtogos, skola vara normgivande för de arbetsmarknadsreglerande åtgärderna jämväl under nästa budgetår. Häremot har utskottet i princip intet att erinra.

Av propositionen framgår, att icke obetydliga svårigheter mött, när det gällt att med anlitande av arbetslinjen bekämpa den huvudsakligen till storstäderna koncentrerade arbetslösheten. I samband härmed har arbetsmarknadscommissionen riktat uppmärksamheten på det förhållandet, att arbetslösa från storstäderna, som hänvisas till beredskapsarbeten å landsbygden, med tillämpning av öppna marknadens lönevillkor i vissa fall erhålla så låga arbetsförtjänster, att de icke kunna nödortfört försörja sina familjer. Enligt departementschefens uppfattning bör detta förhållande göras till föremål för skyndsamt undersökning inom arbetsmarknadscommissionen, innan eventuella åtgärder i anledning därav övervägas.

Utskottet inser tillfullo de svårigheter, som sålunda berörts. I anslutning till vad departementschefen härutinnan anfört hyser utskottet emellertid förhoppning om att det skall visa sig möjligt att få till stånd en väsentlig ökning av arbetslinjen under nästa budgetår och att tillfälle därvid skall erbjuda sig att hänvisa arbetslösa familjeförsörjare till sådana arbeten, som åtminstone giva lika höga inkomster, som den tidigare tillämpade reservarbetslinjen, kompletterad med ortstillägg, skulle ha medfört.

I statsrådsprotokollet har redogjorts för ett av arbetsmarknadskommissionen i skrivelse den 27 maj 1941 framlagt förslag till vissa ändringar beträffande hjälpverksamheten för arbetslösa kontorister, avseende bland annat införande av särskilda familjetillägg vid de s. k. arkivarbetena. Departementschefen har med hänsyn till den sena tidpunkten för förslaget framläggande förklarat sig icke vara beredd att för närvarande förorda åtgärder i den av kommissionen angivna riktningen men likväl ansett sig böra redovisa förslaget för att bereda riksdagen tillfälle att uttala sig om lämpligheten av att införa familjelönesystem vid arkivarbetena.

Utskottet vill i anledning härav som sin uppfattning framhålla, att fog synes föreligga för att åtminstone i viss omfattning vidtaga åtgärder för en höjning av arbetsförtjänsten vid dessa arbeten. Utskottet har emellertid icke kunnat undgå att hysa betänkligheter mot att åstadkomma denna höjning genom införande av familjelön, särskilt med hänsyn till de konsekvenser beträffande lönesättningen vid andra med statsmedel understödda arbeten, som därav kunna befaras uppstå. Enligt utskottets mening bör såvitt möjligt samma lönesystem tillämpas vid arkivarbetena som vid andra arbeten, vilka anordnats i arbetslöshetsbekämpande syfte.

Vad departementschefen anfört under rubriken »Särskilda frågor» har icke givit utskottet anledning till erinran. Beträffande förbättring av brunnar vill utskottet dock framhålla angelägenheten av att dithörande arbeten så planeras och utföras, att de lämna ett ur hälsovårds- och vattenförsörjningssynpunkt tillfredsställande resultat.

I fråga om regleringen av anställnings- och lönevillkoren vid arbetsförmedlingsanstalterna torde det vara uppenbart, att ett enhetligt lönesystem för arbetsförmedlingspersonalen i hela riket skulle medföra avsevärda fördelar. På sätt departementschefen framhållit läser arbetsmarknadskommissionen äga möjlighet att genom allmänna anvisningar till länsarbetsnämnderna, som enligt gällande bestämmelser hava att anställa ny personal samt besluta om personalens anställnings-, arbets- och lönevillkor, öva ett avgörande inflytande i nämnda hänseende. I likhet med departementschefen anser utskottet därför icke påkallat, att en särskild tjänsteförteckning för hithörande personal fastställs av Kungl. Maj:t, helst som en dylik åtgärd skulle kunna innebära ett föregripande av den lönereglering, som kan komma att äga rum i samband med ett eventuellt definitivt förstatligande av arbetsförmedlingsanstalterna. Utskottet förutsätter emellertid, att arbetsmarknadskommissionen vid utarbetande av sina allmänna anvisningar beaktar, att lönesättningen vid arbetsförmedlingsanstalterna icke blir högre än den, som gäller motsvarande arbete inom statens verk.

Beträffande de ifrågasatta grunderna för statsbidrag till pensionering av arbetsförmedlingsanstaltens personal finner sig utskottet kunna i huvudsak godtaga kommissionens förslag med de av departementschefen förordade jämnningarna. Härvid förutsätter utskottet, att bidrag som regel skall utgå med 50 procent såväl vad angår pensioner, som börjat utgå före den 20 maj 1940, som beträffande pensioner, som börjat utgå senare. Likaså finner utskottet rim-

ligt, att statsbidrag utgår med 50 procent av de årliga avgifter eller avsättningar, som huvudmannen påtagit sig för pensionering av i tjänst varande befattningshavare.

Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1941/42 under femte huvudtiteln anvisa

a) till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* ett reservationsanslag av 40,000,000 kronor;

b) till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3,750,000 kronor;

c) till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader* ett förslagsanslag av 2,100,000 kronor.

Stockholm den 19 juni 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Asplund, Heiding, Sven Larsson, Karl Andersson, Bäckström, Gustaf Iwar Anderson, friherre De Geer, Sundberg* och *Ekströmer*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson, Ward, Persson* i Falla, *Lindberg* i Umeå, *Isacsson, Andersson* i Södergård, *Hansson* i Rubbestad och *Eriksson* i Frägsta.
